

До спеціалізованої вченої ради Д 26.007.03

Національної академії внутрішніх справ

В І Д Г У К

**офіційного опонента, кандидата юридичних наук
Соцької Алли Миколаївни на дисертацію Антонової Тетяни Леонтіївни
за темою «Адміністративно-правове регулювання поводження з
відходами», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних
наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право**

Актуальність теми дослідження. Відходи, особливо токсичні, є тим чинником, який спричиняє значну шкоду суспільному здоров'ю та навколишньому середовищу в ситуації ігнорування відповідних ризиків та наслідків їх настання.

Говорячи про Україну, беззаперечним є факт незадовільного рівня поводження практично з усіма видами відходів, загальний обсяг яких щорічно сягає показника в 310–350 млн тон. Такий стан справ є наслідком, передусім, неналежного адміністрування та фінансування сфери поводження з відходами як на законодавчому, так і на практичному рівнях, а також низького рівня екологічної культури українських громадян.

Діяльність державних та громадських інституцій у напрямі покращення окресленої ситуації є несистемною і, як наслідок, неефективною та нерезультативною.

Окреслені проблеми потребують нагального вирішення і на науковому рівні – через низький рівень їх дослідження, і на законодавчому – через наявність безлічі прогалин у нормативно-правових актах, і на практичному – через неефективність та нерезультативність механізмів, які застосовуються у сфері регулювання поводження з відходами.

ВДЗР НАВС		
Вх. №	46 08	
"08"	09	20 12 р.
кількість аркушів:		
осн. док.	8	додаток -

У контексті вищевикладеного та зважаючи на гостроту проблеми утворення відходів і поводження з ними, досліджена Тетяною Леонтіївною Антоною тема «Адміністративно-правове регулювання поводження з відходами» є актуальною та своєчасною, характеризується необхідним рівнем наукової та практичної цінності, адже вона є малодослідженою, а в дисертації розкрито теоретико-правові засади поводження з відходами, поняття та елементи механізму адміністративно-правового регулювання поводження з відходами, забезпечення законності під час поводження з відходами, а також надано пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення зазначеної сфери регулювання та підвищення ефективності її практичної реалізації.

Дисертацію виконано відповідно до Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року», Указу Президента України «Про Стратегію сталого розвитку України 2020» від 12 січня 2015 р. № 5 та з урахуванням основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2014–2017 роки.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. У дисертації забезпечено належний рівень обґрунтованості та достовірності її положень, у тому числі шляхом:

- побудови триєдиного змісту дослідження, оскільки в ньому достатньою мірою викладено науковий, законодавчий та практичний матеріал;
- чіткого визначення предмета й об'єкта дослідження, що дозволило скласти цілісний план дисертації. Зокрема, предметом є адміністративно-правове регулювання поводження з відходами, а об'єктом – суспільні відносини, що виникають під час здійснення операцій щодо поводження з відходами;
- формулювання чіткої мети дослідження, досягнути якої вдалося завдяки вдалому вирішенню конкретних задач, серед яких:

визначити вплив відходів як фактору забруднення навколишнього природного середовища та порушення екологічної безпеки держави;

розкрити поняття та зміст операцій пов'язаних з поводженням з відходами; визначити засади державної політики щодо поводження з відходами;

з'ясувати сутність поняття та елементів механізму адміністративно-правового регулювання поводження з відходами;

виробити конкретні пропозиції та рекомендації щодо удосконалення адміністративно-правового регулювання поводження з відходами;

– здійснення анкетування 350 громадян, у тому числі працівників Державного підприємства «Укресресурси» та філіалу Заводу «Енергія», щодо стану відходів в Україні й аналізу його результатів;

– наведення достатньою мірою статистичних даних, які підтверджують достовірність авторських висновків;

– розгляду теми дослідження в трьох її основних аспектах: теоретико-правові засади поводження з відходами, механізм адміністративно-правового регулювання поводження з відходами, забезпечення законності у сфері поводження з відходами.

При цьому перший розділ дисертації дає уявлення про природу поводження з відходами та державну політику відповідного спрямування, другий – про зміст механізму адміністративно-правового регулювання поводження з відходами, у тому числі нормативно-правове регулювання та суб'єктів адміністративно-правового регулювання поводження з відходами, третій – про контроль, нагляд і відповідальність у сфері поводження з відходами;

– формулювання у переважній більшості підрозділів дисертації дефініцій досліджуваних понять.

Загалом дисертація є логічною і такою, що відповідає задекларованим меті та завданням, а її цілісність забезпечується належним структуруванням матеріалу.

Джерельна база дослідження є достатньою за кількістю використаних джерел та цілком репрезентативною, оскільки включає у себе здобутки вчених адміністративістів, законодавчі норми та положення, емпіричні дані. Відповідні посилання оформлено належним чином.

Слід також зазначити, що дослідження виконано авторкою самостійно, висновки та пропозиції є достовірними й аргументованими, текст загалом – завершеним, що засвідчує необхідний науково-теоретичний та прикладний рівень проведеного дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Дисертація є однією з перших спроб комплексно, з використанням сучасних методів пізнання визначити зміст та особливості адміністративно-правового регулювання поведінки з відходами та запропонувати шляхи його вдосконалення. Зокрема під час та в результаті підготовки авторкою цього дослідження отримано нові науково обґрунтовані результати, у тому числі щодо формування понятійного базису за темою дослідження, класифікації відходів за низкою підстав, удосконалення підходів до визначення елементів механізму адміністративно-правового регулювання поведінки з відходами, формування конкретних рекомендацій з удосконалення нормативно-правових актів України, якими регламентовано питання поведінки з відходами, а також стосовно необхідності усунення дублювання повноважень місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування тощо.

Ці результати в сукупності є значним досягненням для розвитку державної політики щодо поведінки з відходами.

Вищезазначеному суттєво сприяло використання авторкою низки методів наукового пізнання, серед яких діалектичний, класифікації та групування, структурно-функціональний, порівняльно-правовий, документального аналізу, моделювання, соціологічний і статистичний.

Отже, результатам дослідження Тетяни Леонтіївни Антонової притаманний належний рівень наукової новизни. Положення з різним ступенем наукової новизни містяться в усіх розділах дисертації.

Основні теоретичні положення та висновки дослідження викладено в шести статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях, у тому числі в одному зарубіжному, а також у семи тезах доповідей на науково-практичних конференціях та засіданні за круглим столом. Основні положення, висновки й рекомендації, що містяться у дисертації, повністю відображено в авторефераті. Це свідчить про повноту відображення матеріалів й основних наукових результатів дисертації в друкованих працях. Зазначені праці засвідчують високу якість проведеної роботи.

Наукова і практична цінність дисертації. Сформульовані авторкою висновки та пропозиції є значущими як для правозастосовної діяльності, оскільки їх можна використати для вирішення питань адміністративно-правового регулювання поведінки з відходами, так і для практичної діяльності, адже вони можуть застосовуватися під час удосконалення норм чинного законодавства в цій галузі, у тому числі порядку притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративних правопорушень в сфері поведінки з відходами, а також для навчального процесу під час підготовки лекцій, методичних рекомендацій, тестових завдань і дидактичних матеріалів з адміністративного права, публічного адміністрування. Підтвердженням цьому є акти впровадження компетентних органів влади та вищого навчального закладу.

Водночас поряд з позитивною в цілому оцінкою дисертації Тетяни Леонтіївни Антонової слід виокремити також і деякі **дискусійні положення та зауваження до неї.**

1. За текстом дисертації авторкою для забезпечення високого рівня доказовості зроблених нею висновків та пропозицій наведено велику кількість визначень понять. Однак, цитуючи ту чи іншу дефініцію, варто було б

наводити авторську позицію щодо її змістовного наповнення й повноти розкриття природи відповідної категорії.

2. Перелічуючи у підрозділі 1.1 головні проблеми поводження з відходами, авторка зазначає про орієнтацію під час вирішення відповідних проблем на європейські стандарти, зауважуючи при цьому на невідповідність такої орієнтації потребам сучасного стану поводження з відходами саме в Україні. Водночас кілька разів за текстом дисертації зустрічаються положення стосовно необхідності врахування міжнародного досвіду та стандартів.

У контексті зазначеного та зважаючи на значущість обдуманого й раціонального запровадження кращого світового досвіду в національну практику, категоричність висновку стосовно невідповідності орієнтації на європейські стандарти в питаннях удосконалення державної політики щодо поводження з відходами видається дещо спірною.

3. Визначаючи в підрозділі 1.1 поняття «екологічна безпека», авторка спершу говорить про її зміст як стан захищеності живих організмів, а потім як про сукупність різноманітних заходів із забезпечення екологічного балансу. Отже, потребує конкретизації позиція авторки щодо розуміння змісту зазначеного поняття.

4. У підрозділі 1.3 виокремлено низку принципів, на які, на думку авторки, повинна орієнтуватися державна політика в сфері поводження з відходами. Серед них, у тому числі, закріплення засад багаторазового використання та перероблення всіх видів можливих відходів, запровадження замкнутого циклу утворення і переробки відходів, тобто рециклінг, економічного стимулювання у власників відходів та виробників відходів щодо раціонального поводження з ними шляхом зменшення податкового навантаження.

Водночас виходячи із загальноприйнятого розуміння принципів як основних закономірностей та базових ідей, закріплення засад, запровадження замкнутого циклу та економічне стимулювання швидше відноситься до засобів, аніж до принципів.

5. У підрозділі 3.1 авторка досить детально досліджує зміст нагляду загалом та нагляду у сфері поводження з відходами зокрема. Водночас їй варто було б за аналогією з положеннями про контроль більш широко торкнутися практичних аспектів здійснення відповідного нагляду.

Проте наведені вище спірні положення та висловлені зауваження не впливають на загальне позитивне враження від змісту підготовленої Тетяною Леонтіївною Антоною дисертації та не зменшують її наукового і практичного значення, тим більше, що зазначені спірні положення та зауваження зумовлені авторською позицією з досліджуваного питання, а також свідчать про складність і актуальність досліджуваної теми.

ВИСНОВОК

Дисертація є завершеною науковою працею, виконаною особисто здобувачкою на належному науково-теоретичному рівні. Її структурні елементи правильно скомпоновано та розміщено в логічному зв'язку, а положення викладено науковою мовою та лаконічно, з належною правильністю і професійно грамотно.

Під час підготовки дослідження авторкою отримано нові науково обґрунтовані, достовірні та в переважній більшості практично корисні теоретико-прикладні результати, що в сукупності є суттєвими для розвитку науки адміністративного права та вирішують питання необхідності здійснення комплексного аналізу адміністративно-правового регулювання поводження з відходами й розроблення на цій основі пропозицій щодо вдосконалення національного законодавства в зазначеній сфері та практики його реалізації.

Зміст автореферату дисертації ідентичний її основним положенням та відображає основні, найбільш значущі результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено з дотриманням установлених вимог до таких видів робіт.

Отже, дисертація за темою «Адміністративно-правове регулювання поведінки з відходами» за своєю актуальністю, обґрунтованістю, достовірністю, новизною та науковою і практичною значущістю її результатів відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, у тому числі положенням пунктів 9, 11 та 12, а її авторка – Тетяна Леонтіївна Антонова – заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

Заступник завідувача
Відділу забезпечення діяльності
Уповноваженого Президента України
з прав людей з інвалідністю
Адміністрації Президента України,
кандидат юридичних наук

А. Соцька

Підпис	<i>А. Соцька</i>
ЗАСВІДЧУЄТЬСЯ	
Керівник департаменту управління персоналом	
<i>М. Мартиненко</i>	
" "	20 р.

